

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL AB „X“ 2017-12-18 SKUNDO NR. 2(DK)-3952**

2018 m. rugsėjo 4 d. Nr. S-145 (7-281/2017)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:

komisijos pirmininkės
komisijos narių

Editos Galiauskaitės
Rasos Stravinskaitės
Andriaus Veniaus – pranešėjas
Vilmos Vildžiūnaitės

sekretoriaujant

Ramutei Matkevičienei

dalyvaujant mokesčių mokėtojo
atstovui

Tomui Marčiulioniui

mokesčių administratoriaus atstovei

Nijolei Jurevičienei

2018 m. liepos 11 d. išnagrinėjusi AB „X“ (toliau – Pareiškėjas) 2017-12-18 skundą Nr. 2(DK)-3952 dėl Muitinės departamento prie Finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas; centrinis mokesčių administratorius) 2017-11-22 sprendimo Nr. 1A-291,
n u s t a t è:

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija), 2018-01-30 posėdyje išnagrinėjusi Pareiškėjo 2017-12-18 skunde Nr. 2(DK)-3952 dėl Muitinės departamento 2017-11-22 sprendimo Nr. 1A-291 išdėstytą prašymą sustabdyti skundo nagrinėjimą, nepradedant jo nagrinėti iš esmės, iki bus priimtas sprendimas Lietuvos administracinių ginčų komisijoje dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289 „Dėl Klaipėdos teritorinės muitinės 20017-09-15 sprendimo Nr. 1(LM18)-457 „Dėl AB „X“ prašymo“ panaikinimo“, 2018-01-30 sprendimu Nr. PP-26 (7-281/2017) (posėdžio protokolo išrašas) nusprendė sustabdyti Pareiškėjo skundo nagrinėjimą, iki bus priimtas galutinis ir neskundžiamas sprendimas administracinėje byloje pagal Pareiškėjo 2018-01-12 skundą Nr. 2(DK)-96 dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289. Komisija, nuspręsdama tenkinti Pareiškėjo prašymą ir sustabdyti mokestinio ginčo bylos nagrinėjimą, atsižvelgė į tai, kad administracinėje byloje pagal Pareiškėjo 2018-01-12 skundą Nr. 2(DK)-96 dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289 yra nagrinėjamas administracinis ginčas dėl Muitinės departamento atsisakymo pripažinti, kad krovinyms buvo prarastas dėl nenumatytų aplinkybių, pagrįstumo, o nuo šio juridinio fakto tiesiogiai priklauso skolos muitinei įregistravimo pagrįstumas, dėl kurio Komisijoje buvo pradėtas mokestinis ginčas.

Komisija iš mokestinio ginčo šalių gavo informaciją apie tai, kad administracinėje byloje Nr. eAS-366-1062/2018 yra priimtas galutinis ir neskundžiamas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas, kuriuo nuspręsta neatnaujinti praleisto termino skundui dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289 paduoti (LVAT 2018-05-22 nutartis minėtoje adm. byloje). Pareiškėjas šioje administracinėje byloje pripažino, jog skundą dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289 pateikdamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai, jį pateikė ne tam subjektui. Lietuvos administracinių ginčų komisija 2018-02-08 sprendimu Nr. 3R-67 (AG-28/04-2018) bylą pagal Pareiškėjo skundą dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289 ir Klaipėdos teritorinės muitinės 20017-09-15 sprendimo Nr. 1(LM18)-457 panaikinimo ir pripažinimo, kad krovinio dalis buvo prarasta dėl nenumatytų aplinkybių, nutraukė kaip nepriskirtą administracinių ginčų komisijos kompetencijai.

Pareiškėjas 2018-06-14 raštu Nr. 2(DK)-914 (Komisijoje gautas 2018-06-22) prašo Komisijos atnaujinti jo 2017-12-18 skundo Nr. 2(DK)-3952 dėl Muitinės departamento 2017-11-22 sprendimo Nr. 1A-291 nagrinėjimą.

Atsižvelgusi į tai, kad neliko aplinkybių, dėl kurių Pareiškėjo skundo nagrinėjimas buvo sustabdytas, Komisija Pareiškėjo skundo nagrinėjimą atnaujina ir priima sprendimą iš esmės.

Muitinės departamentas skundžiamu sprendimu patvirtino Vilniaus teritorinės muitinės (toliau – Vilniaus TM; vietos mokesčių administratorius) 2017-10-12 sprendimą Nr. 18KP-10-580, kuriuo Pareiškėjui įregistruota skola muitinei: 1050 Eur pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), 62 Eur PVM delspinigiai ir 105 Eur bauda. Skolos muitinei atsiradimo data – 2017-03-28.

Muitinės departamentas nurodė, jog 2017-11-17 sprendimu Nr. 1A-289 „Dėl AB „X“ skundo“ atmetė Pareiškėjo 2017-10-24 skundą Nr. 2(DK)-3494 „Dėl Klaipėdos teritorinės muitinės 20017-09-15 sprendimo Nr. 1(LM18)-457 „Dėl AB „X“ prašymo“ panaikinimo“, nustatęs, kad Klaipėdos TM įvertino Pareiškėjo pateiktus dokumentus ir pagrįstai *kartotinau netenkino* jo 2017-03-30 *prašymo Nr. 2(DK)-1250* laikyti prekes prarastomis dėl nenumatytų aplinkybių, nurodydama, kad Pareiškėjo pateikti dokumentai neįrodė, jog egzistavo išskirtinės aplinkybės, kurias Pareiškėjas įvardijo kaip nenumatytas aplinkybes, taip pat neįrodė rūpestingo elgesio, tai yra, kad buvo imtasi visų atsargumo priemonių susidariusioms pasekmėms išvengti. Šį sprendimą Pareiškėjas ketino apskūsti Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai.

Skundžiamu sprendimu Muitinės departamentas netenkino Pareiškėjo skundo, nurodydamas, kad Vilniaus TM, atlikusi tyrimą dėl T1LT procedūros pagal SMGS važtaraštį Nr. 21137555 (2017-03-26), 2017-10-12 sprendimu Nr. 18KP-10-580 pagrįstai pripažino, kad už tinkamai neįvykdytą muitinio tranzito (T1LT) procedūrą pagal nurodytą SMGS važtaraštį Nr. 21137555 (2017-03-26) tranzito procedūros vykdytojui – Pareiškėjui – atsirado mokestinė prievolė muitinei.

Sprendime nurodyta, jog ginčo atveju taikomos 2013-10-09 Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL 2013 L 269, p. 1) (toliau – SMK) nuostatos, 2015-07-28 Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/2446, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013 papildomas išsamiais taisyklėmis, kuriomis patikslinamos kai kurios SMK nuostatos (OL 2015 L 343, p. 1) (toliau – Deleguotasis reglamentas (ES) 2015/2446), 2015-11-24 Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/2447, kuriuo nustatomos išsamios tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, nuostatų įgyvendinimo taisyklės (OL 2015 L 343, p. 558) (toliau – SMKĮT), ir kiti teisės aktai.

Vadovaujantis SMK 134 str. 1 dalimi, į Sąjungos muitų teritoriją įvežtos prekės nuo jų įvežimo yra muitinės prižiūrimos ir gali būti jos tikrinamos. Ne Sąjungos prekės lieka

muitinės prižiūrimos tol, kol pasikeičia jų muitinis statusas arba kol jos išvežamos iš Sąjungos muitų teritorijos ar sunaikinamos.

Vadovaujantis SMK 5 str. 27 punktu, muitinės priežiūra – veiksmai, kurių paprastai imasi muitinė, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų ir atitinkamais atvejais kitų nuostatų, taikomų prekėms, kurių atžvilgiu imamasi tokių veiksmų.

Krovinių vežimo geležinkelio transportu taisyklių, patvirtintų Susisiekimo ministro 2000-06-20 įsakymu Nr. 174 (2015-08-24 įsakymo Nr. 3-359(1.5E) redakcija), 43 punktas nustato, kad „geležinkelio įmonė turi pateikti vagonus, kurie techniniu ir komerciniu požiūriu patikrinti ir tinkami kroviniams krauti (tikrinama, ar vagonas / konteineris tinkamas saugiai nuvežti tam tikrą krovinį gavėjui“.

Pareiškėjas neįrodė, kad krovinyms buvo prarastas dėl nenumatytų aplinkybių, ir kad visas trūkumas atsirado tik dėl krovinio išbyrėjimo, o ne dėl kitų aplinkybių, pvz., dėl vagystės.

SMGS važtaraštis laikomas lygiaverčiu tranzito deklaracijai (Dėl popieriuje surašytų dokumentų naudojimu pagrįstų Sąjungos tranzito procedūrų, taikomų vežant prekes geležinkelių transportu, atlikimo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2016-12-29 įsakymu Nr. 1B-1085, 4 punktas). Deklaranto arba jo atstovo pasirašytos deklaracijos pateikimas muitinės įstaigai reiškia, kad tas asmuo konkrečias prekes deklaruoja pageidaujamai taikyti procedūrai ir kad nepažeidžiant galimo sankcijų taikymo jis, vadovaujantis valstybės narėse galiojančiomis nuostatomis, yra laikomas atsakingu už deklaracijoje pateiktos informacijos teisingumą, kartu su deklaracija pateiktų dokumentų tikrumą, visų pareigų, susijusių su deklaracijoje nurodytos muitinės procedūros taikymo konkrečioms prekėms pradžia, įvykdymą (Deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446 B-01 priedo II antraštinės dalies 3 skyriaus 7 pastraipa). Pareiškėjas, būdamas deklarantu, tapo atsakingas už krovinio kiekio, deklaruoto T1LT procedūrai su SMGS važtaraščiu Nr. 21137555, pristatymą į muitinės paskirties įstaigą.

Skolos muitinei atsiradimas sietinas su SMK 233 straipsniu, kurio 1 dalies a punkte apibrėžta procedūros vykdytojo atsakomybė, užtikrinanti pareigų, susijusių su tranzito procedūra, įvykdymą, t. y. už visų ir nepakeisto pavidalo prekių ir būtinos informacijos pateikimą paskirties muitinės įstaigai per nustatytą terminą ir nepažeidus muitinės taikomų prekių identifikavimo užtikrinimo priemonių. Šiuo konkrečiu atveju paskirties muitinės įstaigai buvo pateiktas ne visas prekės kiekis, kaip to reikalauja 233 straipsnis, t. y. procedūros vykdytojas – Pareiškėjas – neįvykdė pareigų, susijusių su tranzito procedūros taikymu.

Vadovaujantis SMK 79 straipsnio 1 dalies a punktu, skola muitinei atsiranda, jei neįvykdoma bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Sąjungos prekių įvežimu į Sąjungos muitų teritoriją, jų paėmimu iš muitinės priežiūros arba su tokių prekių gabenimu, perdirbimu, saugojimu, laikinuoju saugojimu, laikinuoju įvežimu arba disponavimu jomis toje teritorijoje. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką prekių paėmimas iš muitinės priežiūros yra bet koks veiksmas ar neveikimas, kuris sutrukdo, kad ir trumpam, kompetentingai muitinei prieiti prie prekių, esančių muitinės priežiūroje, ir jas patikrinti, kaip numatyta SMK 134 straipsnio 1 dalyje (ESTT 2005-04-26 sprendimo C-140/04 28 punktas).

Vilniaus TM, išnagrinėjusi tyrimo metu surinktą informaciją, nustatė, kad paskirties muitinės įstaigai pateiktas nevisas krovinyms, deklaruotas T1LT procedūrai pagal SMGS važtaraštį Nr. 21137555 (2017-03-26). Dėl šios priežasties muitinė neturėjo galimybės visam kroviniui, deklaruotam minėtoje tranzito deklaracijoje, taikyti priežiūros priemonių, kurios taikomos tranzitu gabenamoms ne Sąjungos prekėms. Todėl Vilniaus TM pagrįstai nusprendė, kad ginčijamas trūkstamas prekių kiekis – 20 800 kg kalio chlorido trąšų – buvo paimtas iš muitinės priežiūros ir kad atsirado importo skola muitinei pagal SMK 79 straipsnio 1 dalį.

Kai skola muitinei atsiranda pagal SMK 79 straipsnio 1 dalį, skolininku laikomas vienas iš asmenų arba keli asmenys, nurodyti šio kodekso 79 straipsnio 3 dalies a, b, c punktuose. Atlikto tyrimo metu nebuvo nustatyti asmenys, kurie turėtų būti skolininkais muitinei pagal SMK 79 straipsnio 3 dalies b, c punktus, o yra nustatytas asmuo, kuris atitinkamais atvejais turėjo vykdyti pareigas, susijusias su prekei įformintos muitinės procedūros taikymu, t. y. asmuo, nurodytas 79 straipsnio 3 dalies a punkte. Šis asmuo yra tranzito procedūros vykdytojas – Pareiškėjas, turėjęs vykdyti pareigas, numatytas SMK 233 str. 1 d. a punkte. Todėl, vadovaujantis SMK 79 str. 3 d. a punktu, Pareiškėjas pripažintas skolininku.

Vadovaujantis SMK 79 str. 2 d. a punktu, skola muitinei atsiranda, kai nustojama vykdyti pareiga, kurios nevykdymas nulemia skolos muitinei atsiradimą. Atsižvelgdama į tai, kad buvo vykdoma TILT procedūra, Vilniaus TM pagrįstai laikė, kad skola muitinei atsirado tuo momentu, kai paskirties įstaigoje buvo užfiksuotas prekių trūkumas, surašant patikrinimo aktus Nr. 17LTLUB0000805048, 17LTLUB0000805098 ir komercinį aktą Nr. 09-1700003, t. y. 2017-03-28. Kadangi Pareiškėjas nepateikė dokumentų, patvirtinančių, kad muitinio tikrinimo metu nerastos prekės atitinka atleidimo nuo importo mokesčių mokėjimo sąlygas, o Vilniaus TM, atlikdama tyrimą, tokių aplinkybių nenustatė, Vilniaus TM pagrįstai nusprendė, kad šiuo konkrečiu atveju SMK 124 str. 1 d. g punkto nuostatos negali būti taikomos. Todėl Vilniaus TM, vadovaudamasi SMK 215 str. 2 dalimi, pagrįstai nusprendė, kad TILT procedūra, vykdyta pagal SMGS važtaraštį Nr. 21137555 (2017-03-26), tinkamai nebaigta ir procedūros vykdytojo įsipareigojimai, numatyti SMK 233 str. 1 d. a punkte, neįvykdyti (jis pristatė ne visą prekės kiekį į paskirties muitinės įstaigą). Atitinkamai Pareiškėjui pagrįstai įregistruota mokesstinė prievolė.

Sprendime taip pat nurodyta, jog Vilniaus apygardos administracinis teismas (toliau – VAAT) 2009-05-04 nutartimi administracinėje byloje Nr. I-1129-142/09, kurioje Pareiškėjas buvo inicijavęs analogišką ginčą su Vilniaus TM ir Muitinės departamentu dėl krovinio (amonio sulfato trąšos) praradimo, atsiradus nenumatytoms aplinkybėms (trąšos kelyje išbyrėjo), konstatavo, kad vežėjo (Pareiškėjo) kaltė preziumuojama, t. y. jis turi įrodyti, kad krovinyje buvo prarastas dėl aplinkybių, kurių jis negalėjo išvengti ir kurių pašalinimas nuo jo nepriklausė. Teismas nurodė, kad ginčo dalykas – faktinių aplinkybių pripažinimas (nepripažinimas) nenumatytomis aplinkybėmis. Teismas taip pat konstatavo, kad Muitinės kodekse nėra paaiškinta, kokios aplinkybės laikytinos nenumatytomis, tačiau vadovaudamasis bendraisiais Muitinės kodekso pradmenimis ir jo prasme, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais, padarė išvadą, kad tokiomis aplinkybėmis *turėtų būti laikomos tokios situacijos, kurių asmuo, vykdydamas įprastinę veiklą, negalėjo suplanuoti ir turėjo pakankamai rimtą pagrindą manyti, kad tokia situacija nesusiklostys, elgėsi pakankamai rūpestingai ir apdairiai, o susiklosčiusios aplinkybės nėra nepagrįstos rizikos pasekmė*. Pareiškėjas, priimdamas krovinį nepatikrinęs vagonų techninės būklės, elgėsi nepakankamai rūpestingai ir dėl to negalima išvada, kad tokios situacijos, t. y. įvykusio savaiminio liukų atsidarymo, geležinkelio įmonei negalima buvo iš anksto numatyti ar suplanuoti. Atvirksčiai, tik nepagrįstai rizikuojant galima buvo tikėtis, kad tokių padarinių pavyks išvengti. Pareiškėjas šio sprendimo apeliacine tvarka neskundė.

Pareiškėjas su skundžiamu Muitinės departamento sprendimu nesutinka ir prašo Komisijos:

1) remiantis 2004-04-13 Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 (toliau – MAĮ) 156 straipsniu, skundo nagrinėjimą sustabdyti, kol bus priimtas sprendimas Vyriausioje administracinių ginčų komisijoje dėl Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimo Nr. 1A-289 „Dėl Klaipėdos teritorinės muitinės 2017-09-15 sprendimo Nr. 1(LM18)-457 „Dėl AB „X“ prašymo“ panaikinimo“;

2) jei būtų nuspręsta skundą nagrinėti jo nestabdant, tai skundžiamą sprendimą panaikinti.

Pareiškėjas nurodė, jog 2017-03-27 pagal SMGS važtaraštį Nr. 21137555, vagone Nr. 59572867 gabenant krovinį – kalio chloridą – į „D1“ geležinkelio stotį (Klaipėda), šioje stotyje buvo nustatyta, kad iš vagono Nr. 59572867 (svoris – 69 600 kg) dėl *nutrūkusios iškrovimo liuko traukės* vežimo metu per minėtą iškrovimo liuką byrėjo kroviny. 2017-03-27 dalį išbyrėjusio krovinio – 700 kg – pavyko surinkti į 26 maišus ir perduoti gavėjui, o kita išbyrėjusi krovinio dalis – 20 800 kg – išsibarstė gabenant krovinį nuo Pavenčių geležinkelio stoties ties Kuršėnais iki „D1“ geležinkelio stoties Klaipėdoje. Kadangi minėtas kroviny – kalio chlorido trąšos – buvo smulkios frakcijos granuliu pavidalo, nebuvo galimybės surinkti viso išsibarsčiusio krovinio tarpstotėse, todėl dalis krovinio (20 800 kg) buvo negrįžtamai prarasta, t. y. susimaišė su geležinkelio sankasos skalda, o vėliau, veikiamos drėgmės, ištirpo ir susigėrė į žemę.

Pagal SMK 124 str. 1 d. g punktą „skola muitinei išnyksta, kai prekių dingimo arba muitų teisės aktais nustatytų pareigų neįvykdymo priežastis yra visiškas minėtų prekių sunaikinimas arba negrįžtamas praradimas, nulemtas prekių pobūdžio, nenumatytų aplinkybių, *force majeure* arba muitinės duotų nurodymų; taikant šį punktą, prekės laikomos negrįžtamai prarastomis tada, kai jų nebegali panaudoti joks asmuo“.

Pareiškėjas nurodė, jog įvykio metu galiojo 2004-12-24 įsakymu Nr. 1B-1180 (Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007-03-06 įsakymo Nr. 1B-186 redakcija) patvirtintos Muitinės prižiūrimų prekių sunaikinimo taisyklės (toliau – Taisyklės), kurios nuo 2017-08-03, priėmus 2017-07-28 įsakymą Nr. 1B-645, neteko galios. Taisyklėse reglamentuota tvarka dėl dokumentų pateikimo bei įforminimo sunaikintoms prekėms, kurios dėl nenumatytų aplinkybių yra negrįžtamai prarandamos.

Pareiškėjas nurodė, jog pagal Taisyklių 7 punktą, jeigu prekės naikinamos ar jau yra sunaikintos dėl nenumatytų aplinkybių (*įvykus avarijai, pažeidus prekių įpakavimą, prekėms sugedus dėl transporto priemonės šaldymo įrangos gedimo ar dėl kitų priežasčių, įvykus gaisrui, sproгимui, sudužimui kraunant arba transportuojant ir panašiai*) ir būtina skubiai atlikti jų sunaikinimo muitinį įforminimą, prašymas gali būti pateikiamas ir nesilaikant Taisyklių 6 punkto reikalavimų, bet ne vėliau kaip per 5 dienas nuo nenumatytų aplinkybių atsiradimo. Taigi, šiame punkte yra nurodytos nenumatytos aplinkybės ir jų atsiradimo momentas – transportuojant, kuris gali būti taikomas ir Pareiškėjo atveju.

Pareiškėjas, vadovaudamasis Taisyklių 7 punkto nuostatomis, Klaipėdos TM pateikė 2017-03-30 prašymą Nr. 2(DK)-1250 su rašytiniais įrodymais (Bendruosius aktus, komercinį aktą, svėrimo pažymą ir kt.), taip pat fotonuotraukas (Taisyklių 11 ir 26 punktų reikalavimai) *dėl krovinio išbyrėjimo ir negrįžtamo jo praradimo, atsiradus nenumatytoms aplinkybėms (nutrūkusi iškrovimo liuko traukė)*. Pareiškėjas, atlikęs papildomus tyrimus, 2017-05-18 raštu Nr. 2(DK)-1853 Klaipėdos TM papildomai pateikė turimą surinktą informaciją ir įrodymus (Operatyvaus pasitarimo protokolą dėl įvykio, darbuotojų tarnybinius pranešimus ir kt.) apie krovinio išbyrėjimo aplinkybes.

Pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad dar iki 2017-03-30 prašymo pateikimo Klaipėdos TM, jis, remdamasis Taisyklių nuostatomis, Klaipėdos TM Pilies jūrų uosto muitinės postui (paskirties muitinės įstaiga) įforminti (pasirašyti) pateikė D1 geležinkelio stoties viršininko pasirašytą Muitinės prižiūrimų prekių sunaikinimo aktą Nr. 2(DrGS.K)-20, kurį muitinės postas užregistravo, tačiau neinformavo apie tai, kad minėto akto neįformins (nepasirašys), nes trūko pateiktų įrodymų, nereikalavo pateikti papildomos informacijos ar dokumentų, taip pat neprašė nuvežti muitinės pareigūno įvykio vietai apžiūrėti.

Pareiškėjo manymu, pateikti dokumentai ir juose nurodytos aplinkybės visapusiškai pagrindė krovinio praradimą, atsiradus nenumatytoms aplinkybėms, todėl turi būti taikomos 2004-12-24 įsakymu Nr. 1B-1180 patvirtintų Muitinės prižiūrimų prekių sunaikinimo taisyklių nuostatos ir Vilniaus TM sprendimas dėl mokestinės prievolės atsiradimo yra nepagrįstas ir naikintinas.

Pareiškėjas taip pat atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad Muitinės departamento 2017-11-17 sprendimą Nr. 1A-289, kuriuo buvo atmetas Pareiškėjo prašymas panaikinti Klaipėdos

TM 20017-09-15 sprendimą Nr. 1(LM18)-457, kuriuo buvo *netenkintas* Pareiškėjo 2017-03-30 *prašymas Nr. 2(DK)-1250* laikyti prekes prarastomis dėl nenumatytų aplinkybių, jis yra apskundęs Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai. Kadangi skundžiamos mokestinės prievolės įregistravimas yra tiesiogiai susijęs su nepagrįstu Klaipėdos TM atsisakymu krovinio praradimo aplinkybes pripažinti nenumatytomis, Pareiškėjas, vadovaudamasis MAĮ 156 straipsnio nuostatomis, mano, jog mokestinio ginčo nagrinėjimas turėtų būti sustabdytas, iki bus išspręstas klausimas dėl pačių įvykio aplinkybių pripažinimo nenumatytomis.

Dėl pateiktų įrodymų vertinimo.

Pareiškėjas nurodė, jog Muitinės departamentas iš naujo nevertino Klaipėdos TM pateiktų įrodymų, argumentuodamas, jog Klaipėdos TM pagrįstai netenkino Pareiškėjo 2017-03-30 prašymo laikyti prekes prarastomis dėl nenumatytų aplinkybių, nes Pareiškėjo pateikti dokumentai neįrodė, kad egzistavo išskirtinės aplinkybės.

Pareiškėjo teigimu, Muitinės departamentas privalėjo vertinti pateiktus įrodymus, o priimdamas sprendimą nepagrįstai taikė išskirtinių, o ne nenumatytų aplinkybių nuostatas. Pareiškėjui neaišku, kokias aplinkybes ir kokių teisės aktų pagrindu Muitinės departamentas pripažįsta išskirtinėmis, tačiau susidariusi situacija atitinka Taisyklių nuostatas ir yra pagrindas pripažinti, jog krovinyms buvo negrįžtamai prarastas, susidarius nenumatytoms aplinkybėms.

Dėl Krovinio vežimo geležinkelių transporto taisyklių 43 punkto taikymo, komercinio / techninio vagono tikrinimo.

Pareiškėjas nurodė, jog Muitinės departamentas rėmėsi Krovinių vežimo geležinkelio transportu taisyklių 43 punktu, pagal kurį „geležinkelio įmonė turi pateikti vagonus, kurie techniniu ir komerciniu požiūriu patikrinti ir tinkami kroviniams krauti [...]“. Tačiau šis punktas taikomas tuo atveju, kai tuščias vagonas klientui yra perduodamas pakrauti. Nagrinėjamu atveju vagonas buvo pakrautas krovinio siuntėjo Baltarusijoje ir Pareiškėjas jį priėmė iš Baltarusijos geležinkelių tiesioginiame, į galinę D1 geležinkelio stotį vykstančiame traukinyje, t. y. traukinio sąstatas, kuriame buvo vežamas minėtas vagonas, nebuvo išformuojamas Pareiškėjui priklausančiose geležinkelio stotyse. Pareiškėjo norminiuose dokumentuose numatyta, kad tiesioginių traukinių, priimamų iš Baltarusijos geležinkelių į Lietuvos Respublikos teritoriją, techninė ir komercinė apžiūra atliekama Vaidotų geležinkelio stotyje. Šioje stotyje atlikus sąstato apžiūrą, vagono trūkumai bei krovinio byrėjimas nebuvo nustatytas ir tai patvirtina Techninės vagono priežiūros apskaitos žurnalo išrašas. Pasak Pareiškėjo, kita traukinio apžiūra pagal technologiją turėjo būti atliekama tik galinėje D1 stotyje Klaipėdoje. Todėl Muitinės departamento išvada, jog Pareiškėjas neįrodė, kad krovinyms buvo prarastas dėl aplinkybių, kurių Pareiškėjas negalėjo išvengti ir kurių pašalinimas nuo Pareiškėjo nepriklausė, yra nepagrįsta. Pareiškėjas pažymėjo, kad ne jis pateikė vagonus krauti ir tai patvirtina SMGS važtaraštis, todėl Muitinės departamentas nepagrįstai nurodo, kad Pareiškėjas neįvykdė pareigos pateikti vagonus, kurie techniniu ir komerciniu požiūriu būtų patikrinti ir tinkami kroviniams krauti.

Pareiškėjas nurodo, jog priimant vagoną sąstate iš Baltarusijos geležinkelių, buvo atlikta komercinė ir techninė apžiūra, todėl jis negalėjo pagrįstai tikėtis, kad iš Baltarusijos atvykusiame techniškai tvarkingame vagonė vežimo Lietuvos Respublikoje metu nuo vibracijos ir kitų veiksnių galėjo atsirasti techninio pobūdžio trūkumų, dėl kurių įvyko dalies krovinio praradimas. Šios aplinkybės kaip tik patvirtina, kad dalies krovinio praradimas įvyko dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo Pareiškėjo, todėl yra pagrindas neįregistruoti mokestinės prievolės Pareiškėjui.

Dėl faktinių aplinkybių apie nustatytą krovinio byrėjimą bei Pareiškėjo veiksmų.

Pareiškėjas nurodė, jog pagal pateiktus Pareiškėjo darbuotojų pranešimus, faktiškai pranešimai apie krovinio byrėjimą buvo gauti traukinio sąstatui jau atvykus į galinę D1

geležinkelio stotį. Pareiškėjas nedelsdamas ėmėsi veiksmų krovinio byrėjimui sustabdyti ir nustatė priežastį (dėl virpesių ir dundėjimo nutrūko vagono iškrovimo liuko traukė ir atsidarė angos dangtis. Tai įvyko kelionės metu, staiga). Pareiškėjas papildomai ėmėsi veiksmų užtikrinti viso krovinio pristatymą į D1 geležinkelio stotį – surinko tarpstotėse išbyrėjusį krovinį. Šie Pareiškėjo veiksmai patvirtina jo rūpestingumą, o ne nerūpestingą ir nepagrįstai rizikingą elgesį. Nenustatyta, kad liuko traukė nutrūko dėl žmogiškojo faktoriaus, t. y. sąmoningai nuplėšiant, nutraukiant ir pan., ar kad krovinio išbyrėjimą lėmė neteisingas išpylimo liuko uždarymas. Atliekant vagono techninę apžiūrą, Vaidotų geležinkelio stoties darbuotojai nepastebėjo išorinių liuko traukės gedimo požymių. Tokių detalių techninės būklės patikimumą galima įvertinti tik specialia įranga planinio (*depinio* arba kapitalinio) remonto metu.

Iš bylos medžiagos matyti, kad Pareiškėjo skundas atmestinas, skundžiamas Muitinės departamento sprendimas tvirtintinas.

Ginčas byloje yra kilęs dėl Pareiškėjui nustatytos mokestinės prievolės muitinei (1050 Eur PVM, 62 Eur PVM delspinigiai ir 105 Eur PVM bauda) pagrįstumo, Vilniaus TM ir Muitinės departamentui konstatavus, jog pagal vykdytą Sąjungos tranzito procedūrą (TILT) (SMGS važtaraštis Nr. 21137555 (2017-03-26)) Pareiškėjas kaip procedūros vykdytojas į paskirties muitinės įstaigą pristatė ne visą prekių (kalio chlorido trąšų) kiekį – nustatytas 20,8 t prekių trūkumas, todėl SMK 79 str. 1 d. a punkto pagrindu atsirado skola muitinei, o SMK 79 str. 3 d. a punkto pagrindu Pareiškėjas buvo pripažintas skolininku muitinei. Atitinkamai pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 14 str. 13 dalį ir 94 str. 3 dalį Pareiškėjui buvo nustatyta prievolė sumokėti importo PVM. Sprendime taip pat konstatuota, jog Pareiškėjas neįrodė SMK 124 str. 1 d. g punkte nurodytų sąlygų, kurioms esant skola muitinei išnyksta, buvimo, todėl šios nuostatos Pareiškėjo atžvilgiu netaikytinos.

Pareiškėjas, nesutikdamas su skundžiamu sprendimu, savo skundą grindžia iš esmės tuo, kad jo atžvilgiu skola muitinei SMK 124 str. 1 d. g punkto pagrindu turėtų būti pripažinta išnykusia, nes ginčo prekės buvo negrįžtamai prarastos dėl nenumatytų aplinkybių.

Pažymėtina, jog tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad Pareiškėjas kaip tranzito procedūros vykdytojas paskirties muitinės įstaigai nepristatė dalies krovinio (20,8 t kalio chlorido trąšų), todėl aukščiau nurodytų SMK nuostatų pagrindu atsirado skola muitinei, o Pareiškėjas pagrįstai buvo pripažintas skolininku. Paminėtina, jog šias išvadas tiek Vilniaus TM, tiek Muitinės departamentas savo sprendimuose išsamiai pagrindė tiek nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, tiek teisės normomis. Todėl Komisija, sutikdama su skundžiamame sprendime išdėstytomis išvadamis dėl skolos muitinei atsiradimo fakto, laiko ir vietos, taip pat Pareiškėjo pripažinimo skolininku, plačiau dėl šios Muitinės departamento sprendimo dalies savo sprendime nepasisakys, o dėl skundžiamo sprendimo pagrįstumo pasisakys kitu aspektu – ar pagrįstai Muitinės departamentas atsisakė pripažinti ginčo skolą muitinei išnykusia pagal SMK 124 str. 1 d. g punktą.

Pagal SMK 124 str. 1 d. g punktą nedarant poveikio galiojančioms nuostatoms, susijusioms su importo ar eksporto maito sumos, atitinkančios skolą muitinei, neišieškojimu teismine tvarka pripažinus skolininką nemokiu, importo arba eksporto skola muitinei išnyksta kiekvienu iš šių atvejų: g) kai prekių dingimo arba muitų teisės aktais nustatytų pareigų neįvykdymo priežastis yra visiškas minėtų prekių sunaikinimas arba negrąžinamas praradimas, nulemtas prekių pobūdžio, nenumatytų aplinkybių, *force majeure* arba muitinės duotų nurodymų; taikant šį punktą, prekės laikomos negrąžinamai prarastomis tada, kai jų nebegali panaudoti joks asmuo.

Byloje nustatyta, kad Pareiškėjas buvo pateikęs Klaipėdos TM 2017-03-30 prašymą Nr. 2 (DK)-1250 leisti sunaikinti muitinės prižiūrimas prekes – 20,8 t kalio chlorido trąšų, nurodydamas tokias priežastis: 2017-30-27 gabenant prekes vagonu Nr. 59572867 nuo Kretingos (pagal pirminę informaciją) iki D1 geležinkelio stoties pagal traukinio eigą iš kairės pusės iškrovimo liuko byrėjo kroviny, kuris išsibarstė tarpstotyse bei nebebuvo

galimybės jo surinkti. Dėl nenumatytų aplinkybių išbyrėjęs kroviny (20,8 t) buvo negrįžtamai prarastas. Dalis išbyrėjusio krovinio surinkta į maišus (26 maišai, 700 kg). Klaipėdos TM tiek pirminiame savo sprendime, tiek pakartotiniame, kurį priėmė atsižvelgusi į Muitinės departamento motyvus, minėto Pareiškėjo prašymo netenkino. Muitinės departamentas, išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą, 2017-11-17 sprendimu Nr. 1A-289, jį atmetė. Muitinės departamento sprendime buvo nurodyta, jog pagal Taisyklių 31 punktą, jeigu muitinės prižiūrimos prekės dėl jų savybių, ypatingų aplinkybių ar nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių buvo sunaikintos iki Taisyklių 6 punkte nurodyto prašymo pateikimo, jų sunaikinimo muitinės sankcionuotas veiksmas įforminamas ir tada, kai nesilaikoma Taisyklių 23 punkto reikalavimų, pateikus muitinei prekių sunaikinimo įrodymus (duženas, liekanas, kompetentingos valstybės institucijos pažymą apie avariją, gaisrą, sprogamą ar panašiai). Šiuo atveju, remiantis pateiktais įrodymais, taip pat surašomas muitinės prižiūrimų prekių sunaikinimo aktas. Minėtame sprendime nurodyta, jog nors Pareiškėjas pateikė dokumentus, patvirtinančius, kad trūksta 20,8 t kalio chlorido trąšų, nes, jo nuomone, kroviny išbyrėjo iš atitinkamo vagono per iškrovimo liuką, tačiau neįrodė, kad kroviny buvo prarastas dėl nenumatytų aplinkybių, nes paskirties muitinės įstaiga neturėjo galimybės nustatyti tikslesnių šio krovinio praradimo aplinkybių, t. y. ar techniškai netvarkingas (nutrūkusi iškrovos liuko traukė) vagonas buvo neteisingai uždarytas ar sugadintas, dėl ko kroviny išbyrėjo. Be to, neįrodyta, kad visas trūkumas atsirado tik dėl krovinio išbyrėjimo, o ne dėl kitų aplinkybių, pavyzdžiui, dėl vagystės. Kaip nurodyta Komisijos sprendimo nustatomojoje dalyje, šis Muitinės departamento sprendimas liko galioti (LVAT įsiteisėjusia 2018-05-22 nutartimi netenkino Pareiškėjo prašymo atnaujinti praleistą skundo padavimo terminą).

Viena vertus, byloje nėra vienareikšmiškai nustatyta ir patvirtinta faktinė aplinkybė, kad apskritai visas nustatytas prekių trūkumas buvo sunaikintas (*prekių sunaikinimo aktas nebuvo įformintas*) arba negrįžtamai prarastas taip, kad jų nebegali panaudoti joks asmuo (*minėtoje administracinėje byloje nebuvo įrodyta, kad visas trūkumas atsirado tik dėl krovinio išbyrėjimo, o ne dėl kitų aplinkybių. Buvo nustatyta, kad vagone Nr. 59572867 užplombuotos buvo tik pakrovimo angos (4 plombos), o iškrovimo angos neužplombuotos*). Tačiau kita vertus, tiek Klaipėdos TM bei Muitinės departamentas savo sprendimuose administracinėje byloje dėl Pareiškėjo prašymo leisti sunaikinti muitinės prižiūrimas prekes, tiek Vilniaus TM ir Muitinės departamento sprendimuose dėl papildomai apskaičiuotos mokesstinės prievolės muitinei akcentavo ir iš esmės pasisakė dėl pagrindinio Pareiškėjo skundo motyvo – galimybės jo nurodytas krovinio (20,8 t) praradimo aplinkybes pripažinti nenumatytomis. Todėl Komisija vertina skundžiamo sprendimo pagrįstumą būtent šiuo aspektu.

ESTT, aiškindamas Bendrijos muitinės kodekso nuostatas, reglamentuojančias atvejus ir sąlygas, kurioms esant su atitinkamomis prekėmis susijusi importo skola muitinei nelaikoma atsiradusia (pagal Bendrijos muitinės kodekso 206 str. 1 dalį - *jeigu suinteresuotas asmuo įrodo, kad prievolės [...] nebuvo įvykdytos dėl visiško minėtų prekių sunaikinimo arba negrįžtamo praradimo, kurių priežastis buvo faktinė prekių prigimtis, nenumatytos aplinkybės, force majeure arba veiksmai, įvykdyti muitinei leidus. Taikant šią dalį prekės laikomos negrįžtamai prarastomis tada, kai jų nebegali panaudoti joks asmuo*), nurodė, jog, atsižvelgiant į muitų teisės aktus, abi sąvokos *force majeure* ir „nenumatyta aplinkybė“ apima objektyvųjų elementą, susijusį su neįprastu ir nuo veiklos vykdytojo nepriklausančių aplinkybių egzistavimu, ir subjektyvųjų elementą, susijusį su suinteresuotojo asmens pareiga apsisaugoti nuo neįprasto įvykio padarinių imantis tinkamų priemonių, kurios nepareikalautų pernelyg didelės aukos. Be to, kadangi Muitinės kodekso 206 str. 1 dalis yra nuo šio kodekso 204 str. 1 dalies a punkte įtvirtintos taisyklės (*importo skola muitinei atsiranda neįvykdžius bent vienos iš prievolių, susijusių su importo muitais apmokestinamų prekių laikinuoju saugojimu arba su joms įformintos muitinės procedūros taikymu*) leidžianti nukrypti nuostata, sąvokos *force majeure* ir „nenumatyta aplinkybė“, kaip jos suprantamos pagal minėtą 206 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinamos griežtai (ESTT 2017-05-18 sprendimo byloje C-154/16 61–62 punktai ir juose nurodyta praktika). ESTT minėtoje byloje konstatavo, kad

tirpiklio ištekėjimas, tuo atveju, kai jį sukėlė neteisingas išpylimo įtaiso uždarymas, turi būti laikomas ne neįprasta arba nuo skystų medžiagų gabenimo srityje veikiančio subjekto nepriklausančia aplinkybe, bet veikiau rūpestingumo, įprastai reikalaujamo vykdant šio subjekto veiklą, nebuvimo padariniu, todėl nagrinėjamu atveju nėra nei objektyviojo elemento, nei subjektyviojo elemento, kurie būdingi sąvokoms *force majeure* ir „nenumatyta aplinkybė“. Vertindamas prielaidą, jog išpylimo įtaisas buvo sugadintas, ESTT nurodė, jog ši aplinkybė galėtų atitikti aukščiau minėtus objektyviojo ir subjektyviojo elementų kriterijus, jeigu paaiškėtų, kad ji yra neįprasta ir nuo tokio subjekto nepriklausanti aplinkybė, ir jeigu jos padarinių nebūtų buvę galima išvengti net ėmusiis visų atsargumo priemonių.

Dėl krovinio praradimo aplinkybių Pareiškėjas skunde pabrėžė, kad krovinio vežimo metu, veikiant papildomiems fiziniams veiksniams (virpesiams, dundėjimui ir t. t.) vagono iškrovimo angos dangtis atsidarė dėl nutrūkusios iškrovimo liuko traukės. Komisija, remdamasi D1 geležinkelio stoties vagono techninės būklės 2017-03-27 aktu Nr. 1, patikslina, jog dėl aptikto gedimo nurodyta, kad yra „[...] trūkęs pirmojo iškrovos angos dangčio trauklės reguliavimo varžtas srieginėje dalyje, todėl per atsiradusį tarpą tarp iškrovos angos ir dangčio byra krovinys“. Komisijos vertinimu, Pareiškėjo nurodyti papildomi fiziniai veiksniai, tokie kaip virpesiai ar dundėjimas, gabenant prekes geležinkelių transportu, yra įprasti ir Pareiškėjui, kaip krovinų vežimo geležinkelių transportu profesionalui, nuolat vykdančiam krovinų pervežimą Lietuvoje, yra žinomi (negali būti nežinomi). Tuo tarpu „nenumatytų aplinkybių“ objektyvusis elementas yra susijęs su neįprastu ir nuo veiklos vykdytojo nepriklausančių aplinkybių egzistavimu.

Vertinant krovinio praradimo aplinkybių subjektyvųjį elementą, Komisija atkreipia dėmesį į šioje byloje nustatytą ir skundžiamame sprendime akcentuotą aplinkybę, jog prieš mėnesį nuo ginčo krovinio praradimo, t. y. 2017-02-28, gabenant prekes su tuo pačiu vagonu Nr. 59572867, buvo nustatytas techninis gedimas – dėl varžto sriegio susidėvėjimo nėra galimybės sandariai uždaryti angos dangtį, o dėl šios priežasties galimas krovinio praradimas. Minėto įvykio metu buvo prarasta 2590 kg krovinio (Vagono techninės būklės 2017-03-01 aktas Nr. 1). Taigi tiek ankstesniu atveju, tiek ginčo atveju nustatytas gedimas yra analogiško pobūdžio, sąlygojantis analogiškas pasekmes – per techniškai netvarkingą krovinio išpylimo angą / liuką byra krovinys. Be to, kaip nurodė ir Pareiškėjas, būtent jis pagal savo patvirtintas taisykles, Vaidotų geležinkelio stotyje atlieka traukinių, priimamų iš Baltarusijos geležinkelių į Lietuvos Respublikos teritoriją, techninę ir komercinę apžiūrą. Taigi, būtent Pareiškėjas sprendė, kokias apimtims atlikti iš Baltarusijos geležinkelių priimamo konkretaus traukinio vagonų techninę apžiūrą, kokius vagonus ir kokius jų techninius mazgus patikrinti, o kokius netikrinti ir remtis prielaida, kad jie yra techniškai tvarkingi ir tinkami tokio pobūdžio kroviniumi nugabenti iki SMGS važtaraštyje nurodytos galutinės stoties. Kaip jau minėta, ESTT minėtoje byloje konstatavo, kad tirpiklio ištekėjimas, tuo atveju, kai jį sukėlė neteisingas išpylimo įtaiso uždarymas, turi būti laikomas ne neįprasta arba nuo skystų medžiagų gabenimo srityje veikiančio subjekto nepriklausančia aplinkybe, bet veikiau rūpestingumo, įprastai reikalaujamo vykdant šio subjekto veiklą, nebuvimo padariniu.

Komisija, išnagrinėjusi bylos medžiagą ir skundžiamo sprendimo argumentus, konstatuoja, jog Muitinės departamentas tinkamai vertino faktines bylos aplinkybes, vadovavosi aktualia ESTT praktika, todėl priėjo teisingos išvados, kad krovinio praradimo priežastis – nutrūkusi vagono Nr. 59572867 iškrovimo angos (liuko) traukė, nepripažintina nenumatytomis aplinkybėmis, kurios būtų pagrindas skolai muitinei išnykti pagal SMK 124 str. 1 d. g punkto nuostatas. Todėl skundžiamas Muitinės departamento sprendimas tvirtintinas, o Pareiškėjo skundas atmestinas.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 1 punktu, n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Muitinės departamento prie Finansų ministerijos 2017-11-22 sprendimą Nr. 1A-291.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu, turi teisę šį sprendimą apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 2 dalį apskųsti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, sprendami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkė

Edita Galiauskaitė

Komisijos nariai

Rasa Stravinskaitė

Andrius Venius

Vilma Vildžiūnaitė